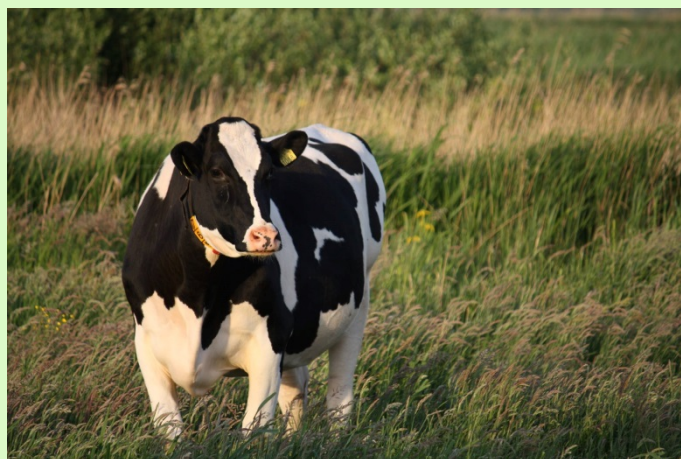

op weg naar een natuurinclusieve landbouw

Weerribben Zuivel

Klaas de Lange

"Onze sloten zijn een kraamkamer voor biodiversiteit."

- Veldhuisweg 9, 8362 VB Nederland
- Biologische melkveehouderij, 500 koeien
- Samenwerking met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Vogelbescherming.
- Melkproducten van 25 biologisch-dynamische melkveebedrijven.

Het bedrijf

Het melkbedrijf van de familie De Lange ligt tegen het Nationaal Park de Weerribben-Wieden, het grootste laagveenmoeras van Noordwest-Europa. Door steeds strengere wet- en regelgeving voor natuur zagen veel intensieve boeren zich genoodzaakt te stoppen of ergens anders te beginnen. Klaas was al sinds de jaren '80 biologisch boer en besloot de uitdaging aan te gaan. Hij kon grond van stoppende boeren kopen en ging in gesprek met Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten over het beheren van natuurgrond. Het totale oppervlak van het bedrijf staat nu op ongeveer 500 hectare (eigendom en pacht). Ongeveer 200 hectare is natuurgrond van Staatsbosbeheer.

De beperkingen van natuurgebieden in een landbouwbedrijf heeft Klaas omgedraaid tot kans door zijn zuivel in eigen beheer te verwerken en onder Weerribben Zuivel op de markt te zetten. Sinds 1 april 2018 profiteert ook de Vogelbescherming van zijn producten: met de verkoop van ieder pak Weerribben Zuivel gaat er 2 cent naar de Vogelbescherming.

De filosofie van Klaas is dat een boerenbedrijf meer te bieden heeft dan alleen de productie van melk en voedsel. Als familiebedrijf opereert Klaas met zonen en dochter op meerdere locaties, waaronder ook een zorgboerderij waar jongvee wordt opgefokt. Op de zorglocatie wordt aan circa 30 mensen dagbesteding aangeboden.

Klaas is ook LTO-bestuurder en medeoprichter SKAL. Hij geeft op het bedrijf rondleidingen.

De uitvoering

Sinds de omschakeling naar biologisch is het bedrijf door meer aandacht voor natuur en de hierbij behorende strengere wet- en regelgeving uitgegroeid naar 500 hectare. Daar waar de meeste boeren geen kans zagen om hun (intensieve) veehouderij voort te zetten zag Klaas de ontwikkelingen rondom natuur als kans. Hij besloot om niet te vechten tegen de omgeving maar om samen te werken met de omgeving. Ook met Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten

waarvoor hij 200 hectare natuurgebied beheert met jongvee. Natuurbeheer bestaat onder andere uit het uitgesteld maai-beheer en het niet bemesten van percelen.

Speciale aandacht is er voor weidevogels. Samen met Vogelbescherming Nederland zijn criteria opgesteld ten aanzien van weidevogelbeheer. De doelstelling is om op termijn minimaal 33% van de percelen in zwaar weidevogelbeheer te hebben. Hiervoor worden percelen ingericht met kruidenrijk grasland en worden maatregelen getroffen als het graven van sloten en/of greppels om de percelen natter te maken. Ook worden delen van het perceel afgegraven om een plas-dras situatie te creëren. Een mooi voorbeeld van een weidevogelmaatregel zijn de zeer flauwe taluds bij sloten waardoor de kuikens niet het risico lopen om te verdrinken.

Door het uitstellen van de maaidatum (zodat zaad zich kan vormen) en het kruidenrijk grasland met sloten (aantrekkelijk voor insecten) wordt in het voedselaanbod voor de kuikens voorzien. Hoe mooi dat ook is, drie kwart van de kuikens wordt momenteel nog steeds door vossen, marters, kraaien en ooievaars opgegeten. Een heel ander soort vraagstuk dan bij een gangbare boer.

Het resultaat

Omdat Klaas enerzijds lage kosten heeft, zijn zuivel in eigen beheer verwerkt en onder een eigen naam op de markt kan zetten voor een iets hogere prijs, verdient hij meer op zijn product. Samen met de rondleidingen en zijn nevenfuncties verdient hij een goede boterham.

Dit is alleen mogelijk omdat hij de natuur volledig integreert in zijn bedrijf. Het gesprek aan de keukentafel gaat daarom ook over het aantal broedparen, niet over de melk.

De investering

Een levende bodem staat centraal en is een bron van voedsel voor weidevogels. Een maatregel om bodemkwaliteit te bevorderen is dat maaisel uit het natuurgebied wordt ingezet. Eerder werd dit maaisel afgevoerd naar de afvalverwerker, maar het wordt nu gecomposteerd en in hoeveelheden van circa 20 ton compost per hectare uitgereden.

Klaas noemt de sloot en slootkanten als voorbeeld dat inrichtingsmaatregelen niet veel hoeven te kosten. Het graven van een sloot en niet bemesten van een drie meter brede strook langs de sloot is eenvoudig in te passen. Net als de uitgestelde maaidatum.

Voor de 25 biologische boeren die onderdeel zijn van Weerribben Zuivel heeft Klaas het initiatief genomen om voor elk bedrijf een 'bedrijfsnatuurplan' op te stellen. Een investering die tussen de €50.000 en €80.000,- gaat kosten. Een nuttige investering die bijdraagt aan meer landbouwnatuur en bewustwording. En een hogere melkprijs.

De omgeving en de toekomst

Klaas ziet voor zowel de 'volgas boeren' als voor 'natuurinclusieve boeren' een toekomst. Daar waar er draagvlak is en de regels het toelaten kunnen boeren inzetten op productieverhogende technieken en intensivering. Daar waar de ruimte knelt zal een boer moeten kijken naar andere mogelijkheden, het 'verhaal' van het gebied. In het geval van Klaas betreft het weidevogels, voor andere gebieden kan het zorg, recreatie of andere vormen van natuurbeheer zijn.

Specifiek bij N2000-gebieden liggen er kansen voor natuurinclusief boeren. Vanuit zijn rol als LTO-bestuurder geeft Klaas aan dat het belangrijk is om vooraf passend beheer te ontwikkelen: mag je alleen vaste mest toepassen, welke maaidata hanteer je? De uitdaging is hierbij dat de sector stappen moet zetten, maar dat de provincie er klaar voor is als dit gebeurt en er een ondernemer komt met een voorstel.

Als laatste pleit Klaas ervoor om jongeren uit de klas te halen en ze praktijkvoorbeelden te laten zien. Ze zijn welkom om langs te komen op zijn bedrijf.

1. *Deze ondernemer is natuurinclusief en verdient een goede boterham omdat hij een eigen zuivelmerk heeft. Stel dat jij dit zou willen, met wie kan je samenwerken om dat voor elkaar te krijgen?*
2. *Je kunt op verschillende manieren naar grond kijken. Verdedig of leg uit waarom landbouwgrond*
 - a. *Helemaal niet te vergelijken is met natuurgrond*
 - b. *Eigenlijk natuurgrond is*